

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 3.07.2014 r.

I.810.2.2014.KWŻ

Pani
Izabela Katarzyna Mrzygłocka
Posel na Sejm RP
Przewodnicząca
Rady Ochrony Pracy przy Sejmie RP
ul. Maszyńskiego 3/6
00-485 Warszawa

Anna Maria Berni Prosektor mierzona

Rzecznik Praw Obywatelskich, jako organ wykonujący zadania dotyczące realizacji zasady równego traktowania, prowadząc postępowanie wyjaśniające w sprawie, w której osoba zatrudniona na podstawie umowy cywilnoprawnej miała zostać zwolniona z pracy z pobudek dyskryminacyjnych, zwrócił się do Państwowej Inspekcji Pracy z prośbą o interwencję.

W toku rozpatrywania stanu faktycznego sprawy należało w szczególności uwzględnić przepisy ustawy z dnia 3 grudnia 2010 r. *o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania* (Dz.U. z 2010 r. Nr 254, poz. 1700 ze zm., dalej: ustawa lub ustawa o równym traktowaniu), która zakazuje nierównego traktowania osób fizycznych ze względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, religię, wyznanie, światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną w zakresie warunków podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej lub zawodowej, w tym w szczególności w ramach stosunku pracy albo pracy na podstawie umowy cywilnoprawnej (art. 8 ust 1 pkt 2 ustawy).

Sprawa ta może stanowić przyczynek do oceny zapewnienia efektywności prawa unijnego wdrożonego powołaną wyżej ustawą oraz zidentyfikowania środków ochrony prawnej przed nierównym traktowaniem w szczególnym obszarze jakim jest zatrudnienie niepracownicze.

Prawo Unii Europejskiej nakłada na państwa członkowskie obowiązek podejmowania wszelkich właściwych środków ogólnych lub szczególnych w celu zapewnienia wykonania zobowiązań, wynikających z tego prawa. Z tego względu stosując prawo wewnętrzne, a w szczególności przepisy prawa krajowego wprowadzone w celu wykonania dyrektyw równościowych, państwo ma obowiązek zapewnić właściwe środki ochrony osobom

narazonym na nierówne traktowanie. W orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości UE¹ podkreśla się, iż artykuł 15 dyrektywy 2000/43 wprowadzającej w życie zasadę równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne² nakłada na państwa członkowskie obowiązek wprowadzenia do krajowego porządku prawnego takich środków, które są wystarczająco skuteczne dla osiągnięcia celu dyrektywy oraz dokonania tego w taki sposób, by możliwe było skuteczne powoływanie się na nie przed sądami i innymi organami państwa tak, aby ochrona prawna przed dyskryminacją była rzeczywista i skuteczna. Dyrektywy równościowe UE³ wprost zobowiązują państwa do ustanowienia sankcji, w tym o charakterze administracyjnym, wobec naruszeń przepisów krajowych przyjętych na podstawie tych dyrektyw oraz podjęcia wszelkich niezbędnych działań dla zapewnienia ich stosowania. Sankcje, które mogą określać wypłacenie odszkodowania ofierze, muszą być skuteczne, proporcjonalne i odstrasżające.

Podstawowymi zadaniami Państwowej Inspekcji Pracy są m.in. kontrola przestrzegania prawa pracy, w tym przepisów dotyczących legalności zatrudnienia i innej pracy zarobkowej, czyli wykonywania pracy lub świadczenia usług na podstawie umów cywilnoprawnych, oraz podejmowanie działań prewencyjnych i promocyjnych zmierzających do zapewnienia przestrzegania przepisów prawa pracy. W związku z powyższym w wystąpieniu z dnia 3 stycznia 2013 r. do Głównego Inspektora Pracy Rzecznik wyraził pogląd, że przepisy ustawy o równym traktowaniu zakazujące dyskryminacji w obszarze pracy na podstawie umowy cywilnoprawnej w pełni realizują się we wskazanych zadaniach Państwowej Inspekcji Pracy, a w związku z tym aktualizują się także kompetencje Państwowej Inspekcji Pracy do kontroli ich przestrzegania w ramach umów cywilnoprawnych.

W odpowiedzi Główny Inspektor Pracy podkreśliła, że Państwowa Inspekcja Pracy kontroluje przestrzeganie przepisów prawa pracy, a takimi przepisami nie są przepisy ustawy o równym traktowaniu. Ponadto, w przypadku osób zatrudnionych na podstawie umowy cywilnoprawnej, Inspekcja może jedynie badać kwestie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz legalności zatrudnienia.

¹ Zob. m.in. wyrok z dnia 10 lipca 2008 r. w sprawie Feryn C-54/07.

² Dyrektywa Rady 2000/43 z dnia 29 czerwca 2000 r. wprowadzająca w życie zasadę równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne (Dz. Urz. WE L 180 z 19.07.2000, str. 22; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 1, str. 23).

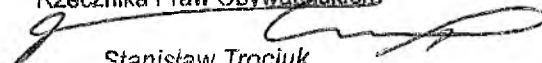
³ Dyrektywa Rady 2000/43/WE z dnia 29 czerwca 2000 r., dyrektywa Rady 2004/113/WE z dnia 13 grudnia 2004 r. wprowadzająca w życie zasadę równego traktowania mężczyzn i kobiet w zakresie dostępu do towarów i usług oraz dostarczania towarów i usług ((Dz. Urz. UE L 373 z 21.12.2004, str. 37) oraz dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/54/WE z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie wprowadzenia w życie zasady równości szans oraz równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zatrudnienia i pracy (wersja przededagowana) (Dz. Urz. UE L 204 z 26.07.2006, str. 23).

Dążąc do zapewnienia odpowiedniej ochrony osobom pozostającym w zatrudnieniu niepracowniczym wydaje się, że należałoby rozważyć, czy w podstawie prawnej upoważniającej Państwową Inspekcję Pracy do prowadzenia czynności kontrolnych przestrzegania przepisów prawa pracy nie powinno znaleźć się także upoważnienie do kontroli przestrzegania przepisów ustawy o równym traktowaniu zakazujących nierównego traktowania osób fizycznych wykonujących pracę na podstawie umowy cywilnoprawnej. W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich należy usunąć obecny stan dysproporcji w zakresie dostępnych środków ochrony w zależności od podstawy zatrudnienia. Istotą sprawy jest zatem dążenie nie tylko do właściwej implementacji prawa unijnego, lecz również zapewnienie osobom wykonującym pracę na terenie Rzeczypospolitej instytucjonalnej ochrony antydyskryminacyjnej na poziomie nie gorszym niż ten, który obejmuje osoby świadczące pracę na podstawie umów o pracę.

Mając powyższe na uwadze, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 oraz art. 17 b pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.), zwracam się do Pani Przewodniczącej z prośbą o zajęcie stanowiska w tej sprawie dotyczącego możliwości zainicjowania przez Radę Ochrony Pracy zmian legislacyjnych proponowanych przez Rzecznika Praw Obywatelskich.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich